

Nr 308.

Godkänd av första kammaren den 25 maj 1937.

Godkänd av andra kammaren den 25 maj 1937.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förbättrad förlossningsvård samt anordnande av s. k. förebyggande mödra- och barnavård jämte i dessa ämnen väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 121).

Till Konungen.

I en den 15 januari 1937 dagtecknad proposition, nr 39, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att godkänna de grunder för statsbidrag till slutet och öppen barnbördsvård samt till förebyggande mödra- och barnavård, som av föredragande departementschefen förordats, att tillämpas från och med den 1 januari 1938.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehaft vissa motionsvis framställda förslag.

I. Grundläggande principer.

Riksdagen finner de av befolkningskommissionen framlagda huvudprinciperna i stort sett ägnade att medföra en väsentlig förbättring av vårdmöjligheterna vid barnsbörd. Riksdagen anser sig därför kunna godkänna, att dessa principer läggas till grund för en omorganisation av förlossningsvården. Som en konsekvens av principen om fri förlossningsvård torde följa, att barnaföderska i de fall, där medicinska indikationer så påfordra, utan ersättning beredes all den lindring i de med förlossningen förenade smärtorna, som omständigheterna medgiva.

II. Den slutna barnbördsvården.

Den av statens sjukvårdskommitté framlagda, av Kungl. Maj:t i huvudsak tillstyrkta planen för den slutna barnbördsvårdens utbyggande har icke givit riksdagen anledning till erinran. Detsamma gäller Kungl. Maj:ts för-

slag i vad det avser huvudmannaskapet för vården, vilket innebär, att landstingen respektive städerna utanför landsting skola gentemot staten svara för vårdens ändamålsenliga planerande och bedrivande.

De av Kungl. Maj:t föreslagna grunderna för statsbidrag till driften av förlossningsanstalter kan riksdagen ock i allt väsentligt godtaga. Motionsvis ävensom i åtskilliga yttranden över befolkningskommissionens förslag har emellertid framhållits, att barnbördshusen och barnbördsavdelningarna vid lasarett och sjukstugor ställa sig relativt dyrbara i drift och att ett godtagande av Kungl. Maj:ts förslag rörande driftbidragets och patientavgifternas storlek skulle för ett flertal landsting medföra ökade kostnader för dessa förlossningsanstalters drift. Främst med hänsyn härtill har motionsvis yrkats, att vederbörande huvudman skulle äga rätt att, utöver det statliga driftbidraget av 2 kronor, av barnaföderskan uttaga en vårdavgift av högst 2 kronor per dag å allmän sal. Riksdagen finner för sin del starka skäl tala för att landstingen icke — jämsides med barnbördsvårdens utbyggande — åläggas ökade utgifter för driften av sina förlossningsanstalter, men riksdagen har icke kunnat dela den uppfattningen, att erforderlig lättnad härutinnan bör beredas genom en höjning av den av Kungl. Maj:t föreslagna dagavgiften. Det synes riksdagen vara mer överensstämmande med grundprincipen om fri förlossningsvård, att staten åtager sig ett ökat bidrag till ifrågavarande anstalters drift. Skäl kunna anföras för att härvid jämställa de fristående förlossningshemmen om minst 6 vårdplatser med barnbördshusen och barnbördsavdelningar vid lasarett och sjukstuga. Riksdagen har därför ansett, att det statliga driftbidraget till nu nämnda förlossningsanstalter bör höjas från 2 kronor till 3 kronor per dag och barnaföderska, som förlöses å allmän sal, att utgå under den tid och på de villkor, Kungl. Maj:t föreslagit. Dock må givetvis i intet fall summan av statsbidraget och dagavgifterna överstiga anstaltens verkliga driftkostnader. Det lärer tillkomma medicinalstyrelsen att i samband med godkännandet av plan för förlossningsvårdens ordnande inom respektive landstingsområden tillse, att förhållandet mellan de olika anstaltstyperna blir ur vårdsynpunkt lämpligt avvägd.

I detta sammanhang vill riksdagen med anledning av ett motionsvis framfört yrkande framhålla önskvärdheten av att blivande bestämmelser rörande driftbidrag till ifrågavarande anstalter så utformas, att därav tydligt framgår, att särskild förlossningsavgift icke får uttagas vid sidan av dagavgiften.

Beträffande byggnadsbidragets storlek ävensom de föreslagna grunderna i övrigt för byggnadsbidrag godkänner riksdagen Kungl. Maj:ts förslag.

III. Samarbete mellan slutna och öppna barnbördsvård.

Vad departementschefen i detta hänseende yttrat har icke givit riksdagen anledning till erinran. Riksdagen vill endast understryka angelägenheten av att nuvarande distrikts- och reservbarnmorskor tagas i anspråk jämväl för den slutna barnbördsvården i all den omfattning, som vårdförhållandena och omständigheterna i övrigt medgiva.

IV. Den öppna barnbördsvården.

Såsom av det följande framgår, är riksdagen icke beredd att nu förorda en så genomgripande omläggning av barnmorskeutbildningen, som befolkningskommissionen föreslagit. Med denna utgångspunkt synas riksdagen de av Kungl. Maj:t föreslagna löneförmånerna motsvara vad som rimligen kan komma i fråga vid jämförelse med befattningshavare inom närstående områden, särskilt distriktssköterskorna. I likhet med departementschefen finner riksdagen emellertid billighetsskäl tala för att landstingen bereda de nuvarande barnmorskor, som med Kungl. Maj:ts förslag skulle komma i åtnjutande av lägre löneförmåner än för närvarande, ett skäligt personligt lönetillskott.

Däremot har riksdagen icke kunnat fränkänna ett framställt yrkande om ersättning av statsmedel för barnmorskas resekostnader vid förlossning i avlägset boende barnaföderskas hem visst fog. Onekligen bliva de barnaföderskor, som bo på ett mera avsevärt avstånd från distriktsbarnmorskas stationsort, försatta i betydligt sämre ekonomiskt läge än dem, som hava sitt hem på ett nära avstånd från distriktsbarnmorska. Riksdagen vill erinra, att riksdagen i anledning av en vid innevarande års riksdag väckt motion hos Kungl. Maj:t hemställt om utredning angående ändrade grunder för statsbidrag till lindring av mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, varvid syftet bland annat varit att i resekostnadshänseende bereda en mera effektiv lindring åt dem, som bo på längre avstånd från läkares stationsort (riksdagens skrivelse nr 5, punkt 115). Då det synes lämpligt, att här berörda resekostnadsfrågor beaktas i ett sammanhang, har riksdagen härmed velat rikta Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på nämnda spörsmål.

I de delar, vilka icke här särskilt berörts, har riksdagen godkänt Kungl. Maj:ts förslag.

V. Förebyggande mödra- och barnavård.

Den förebragta utredningen finner riksdagen hava tillfyllest ådagalagt, att behov av särskild rådgivning åt havande kvinnor och mödrar med späda barn föreligger. De åtgärder, som Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit, synas riksdagen även vara väl avvägda och ägnade att leda till ett gott resultat. Vid sådant förhållande och då de förordade grunderna för statsbidrag till ifrågavarande verksamhet icke givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

VI. Barnmorskeutbildningen.

Såsom befolkningskommissionen framhållit, har utvecklingen inom förlossningsvården under senare år medfört, att allt större krav i kvalitativt hänseende kommit att ställas på barnmorskan. Med den av Kungl. Maj:t föreslagna omorganisationen av nämnda vård kan ock förutses att utvecklingen kommer att fortgå i samma riktning. Utan tvivel föreligger därför ett behov av en förbättrad barnmorskeutbildning.

I likhet med departementschefen hyser riksdagen emellertid betänkligheter gentemot att under nuvarande förhållanden vidtaga en så genomgripande omläggning av barnmorskeutbildningen, som befolkningskommissionen föreslagit. En sådan åtgärd synes riksdagen bland annat ägnad att skärpa svårigheterna för de nuvarande barnmorskorna att erhålla sysselsättning i den slutna barnbördsvården och därmed fördröja övergången till den nya organisationen. Riksdagen har däremot självfallet icke något att erinra emot en sådan effektivisering av barnmorskeutbildningen inom gällande ram, som av departementschefen åsyftats. Riksdagen ansluter sig alltså jämväl i denna del till den ståndpunkt, som intagits i Kungl. Maj:ts förslag.

VII. Sammanställning av statens kostnader.

Kungl. Maj:ts beräkningar av statens kostnader vid fullt genomförd organisation föranleda icke annat uttalande från riksdagens sida än att beräkningen av kostnaderna för den slutna förlossningsvårdens drift torde böra uppräknas med ett belopp, som svarar emot den av riksdagen vidtagna höjningen av driftbidraget till barnbördshus, barnbördsavdelningar vid lasarett och sjukstuga samt förlossningshem.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda i skilda hänseenden anført får riksdagen anmäla, att riksdagen med de erinringar, riksdagen sålunda anført, godkänt de i statsrådsprotokollet över socialärenden den 15 januari 1937 förordade grunderna för statsbidrag till slutna och öppna barnbördsvård samt till förebyggande mödra- och barnavård, att tillämpas från och med den 1 januari 1938.

Stockholm den 25 maj 1937.

Med undersåtlig vördnad.